

Шановні читачі «Світогляду»!

Здається очевидним, що в умовах світової коронавірусної пандемії, відчутних глобальних змін клімату, наявних міждержавних збройних конфліктів, боротьби за природні ресурси та інших викликів знову загострилася увага до проблем розвитку науки і технологій.

На сторінках нашого журналу ми вже неодноразово нагадували, що *«без науки будь-яка країна не має майбутнього»*. Про це давно говорять світові лідери, на це звертають увагу престижні ЗМІ та це вже сьогодні усвідомлюють і пересічні громадяни багатьох країн світу. Президент США – наймогутнішої у науково-технологічному плані країни світу – *Д. Байден* наголосив про масштабну підтримку розвитку науки і технологій (у протиположності попереднього президента *Д. Трампа*). Китай вперто домагається світового лідерства в певних напрямках науки і технологій, зокрема в дослідженні космосу, розвитку біота комп'ютерних технологій. Європейський Союз серйозно стурбований зниженням зацікавленості молодого покоління до занять наукою і планує низку заходів задля популяризації наукової сфери.

Не буду продовжувати цей перелік, оскільки читач очікує відповіді на запитання: *«А що робити у цій ситуації України?»*. Це запитання, як висловився би фізик чи астроном, є багатовимірним. Воно охоплює різнопланові проблеми: наука і влада, роль особистості в науці, система організації наукової сфери, оцінювання результатів роботи окремих вчених та установ у цілому та ін. Деякі з цих проблем обговорюватимуться на сторінках цього випуску «Світогляду» (нагадаю, що точки зору авторів статей на ту чи іншу проблему не завжди співпадають з позицією редакції журналу, але вони мають право бути почутими та стати темою для дискусій).

Нещодавно я отримав цікавого листа від знайомого науковця (він себе означив представником «середньої ланки наукових співробітників»), в якому йдеться про ще один погляд на Національну академію наук України чи окремо взяту її установу, тобто, як він висловився, у *«системі науки»*. Далі передаю тезисно слова автора листа: *«У системі існує складна фінансова обстановка, значною мірою обумовлена ... важким економічним та фінансовим станом країни в цілому. Незважаючи на очевидність цього зовнішнього фактора, люди в такій ситуації прагнуть знайти винуватого в середині самої системи, але себе винуватими найчастіше не вважають, а всю відповідальність покладають на керівників системи. Тому, мовляв, у нас появляється так багато незадоволених...»*.

Я поділяю таку точку зору, не знімаючи основної відповідальності за стан системи з її керівників. У будь-якому разі завжди необхідно запитати себе самого: *«А що я особисто зробив для удосконалення цієї системи?»*. Ось і «Світогляд» намагається внести свою лепту у роз'яснення того, що і чому в системі розвивається не так, як би хотілося? Чи варто шукати винуватців? Чи не краще гуртом намагатися подолати інертність та забюрократизованність системи? І винести ці проблемні питання на Загальні збори НАН України у пошуках оптимального вирішення проблеми подальшого розвитку академічної науки.

Думаю, що в цьому зацікавлена переважна більшість працівників Академії. Користуючись нагодою, що цей випуск журналу «Світогляд» побачить світ напередодні Загальних зборів НАН України (24–27 травня 2021 року), вітаю всіх із професійним святом – Днем Науки! ■

З повагою,
Ярослав Яцків

